

مبانی طراحی نشان

راهنمای کاربردی طراحی و تحلیل نشان‌ها

دکتر اشرف السادات موسوی لری
استاد دانشکده هنر دانشگاه الزهراء (س)

Foundations of Logo and Sign Design
Handbook of designing and analyzing Signs

نشر مهرنوروز

۱۳۹۷

نشر مهر نوروز

سروشنامه: موسوی لور، اشرف‌السادات، ۱۳۴۰ -
عنوان و نام پدیدآور: مبانی طراحی نشان: راهنمای کاربردی طراحی و تحلیل نشان‌ها / اشرف‌السادات موسوی لور
مشخصات نشر: تهران: مهر نوروز، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری: ۲۰۰ ص: مصور (بخشی رنگی)، جدول (بخشی رنگی)، نمودار (بخشی رنگی).
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۲۶۱-۶۱-۳
وضعیت فهرست نویسی: فیا
یادداشت: کتابنامه.
موضوع: طراحی نشان، تحلیل مبانی
Analyzing Signs- Logo Design
موضوع: علائم و نمادها - طراحی
Signs and symbols - Design
موضوع: رده: NC۱۰۰۰
۱۳۹۶ ۸م ۵
۷۴۱/۶
۰۳۷۳۲۳ شماره کتابشناسی ملی

عنوان: مبانی طراحی نشان:
راهنمای کاربردی طراحی و تحلیل نشان‌ها
دکتر اشرف‌السادات موسوی لور
طرح جلد: بهنام زنگی
صفحه‌آرایی: مهر نوروز
چاپ نخست: ۱۳۹۷
شمارگان: ۱۰۰۰ جلد
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۲۶۱-۶۱-۳
قیمت: ۵۷۰۰۰ تومان

حق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است
تلفن: ۸۸۵۱۳۹۰۶
دورنگار: ۸۸۵۱۱۸۰۷
www.mnbook.ir
info@mnbook.ir

فهرست

مقدمه
پیشگفتار

فصل اول:

مبانی طراحی نشان

- ۲۱..... مبانی چیست؟
۲۱..... مبانی طراحی نشان چیست؟
۲۲..... مبانی طراحی نشان گرافیکی چیست؟
۲۲..... منابع استخراج مبانی طراحی نشان گرافیکی
۲۵..... توصیف و تحلیل منابع دست اول
۲۵..... توصیف و تحلیل و تفسیر منابع دست دوم
۲۶..... مبانی تجسمی طراحی نشان
۲۶..... الف - مبانی کاربردی طراحی نشان
۲۷..... ب - مبانی نظری طراحی نشان

نتیجه فصل ۱

- ۲۹..... چگونه برای یک نشان گرافیکی مبانی نظری و کاربردی تدوین کنیم؟
۲۹..... الف - مختصات هویتی نشان
۳۰..... ب - مبانی نظری
۳۱..... ج - مبانی عملی

فصل دوم:

شناخت نشان

- ۳۶..... واژه‌شناسی نشانه و نشان
- ۳۷..... علم نشانه‌شناسی به مثابه یکی از منابع مبانی نظری
- ۳۸..... نشانه از دیدگاه سو سور
- ۴۲..... نشانه‌شناسی از دیدگاه پیرس
- ۴۴..... مثلث معنایی تلفیقی بر مبنای دیدگاه‌های نشانه‌شناسی

تتبعه فصل ۲

- ۴۹..... مثلث معنایی بر مبنای نشان‌های گرافیکی

فصل سوم:

انواع نشانه و نماد

- ۵۵..... نماد و نشان از منظر ریخی
- ۵۷..... طبقه‌بندی موضوعی نشان‌ها و گرافیکی
- ۵۸..... نشانه‌های دیداری
- ۵۹..... نشانه‌های غیر ترسیمی
- ۶۰..... نشان‌های ترسیمی
- ۶۳..... نشان‌های گرافیکی
- ۶۳..... ویژگی‌های نماد و نشان از منظر گرافیک
- ۶۶..... رابطه دال و مدلول در نشان‌های گرافیکی
- ۶۸..... طبقه‌بندی نشان‌های گرافیکی
- ۶۹..... نشان‌های مصور ساده
- ۶۹..... نشان‌های مصور نمادین
- ۷۰..... نشان‌های مصور تجربی
- ۷۱..... فصل مشترک انواع نشان‌های مصور
- ۷۱..... الف - فصل مشترک بین سه بخش مصور ساده، مصور تجربی و مصور نمادین
- ۷۲..... ب - فصل مشترک بین مصور ساده و مصور تجربی
- ۷۲..... ج - فصل مشترک بین مصور تجربی و مصور نمادین
- ۷۲..... د - فصل مشترک بین مصور نمادین و مصور ساده

۷۳	چگونگی شکل‌گیری نشان‌های گرافیکی
۷۴	نشان‌های نوشتاری
۷۵	واژه‌نشان؛ یا نشان‌های نوشتاری
۷۶	تحلیل بصری اقلام
۸۰	حروف‌نشان؛ نشان‌های نوشتاری تک حرف
۸۴	نشان ترکیبی (تصویری - نوشتاری)
۸۶	نتیجه فصل ۳

فصل پنجم

راهبردهای عملی

۸۹	راهبردهای عملی: ارزیابی مانی نظری و کاربردی نشان
۹۱	هدف از طراحی نشان چیست
۹۲	الف - طراحی‌های اولیه بر اساس فرضیات
۹۴	ب - تصویر نهایی یا دال نشان گرافیکی
۹۴	ج - تفسیر، مفهوم یا مدلول نشان گرافیکی
۹۴	مبانی نظری و عملی نشان بر اساس تفسیر مدلول
۹۶	چگونگی تبدیل ایده به تصویر، بخش اجرایی فنی و مبانی کاربردی
۱۰۳	نتیجه فصل ۴

فصل پنجم

مبانی تکوین نشان‌های فرهنگی:

۱۱۱	مبانی طراحی نشان‌های گرافیکی و سازماندهی اطلاعات
۱۱۱	نشان‌های دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی

نتایج کاربردی

۱۱۳	مبانی نشان‌های گرافیکی را چگونه تدوین کنیم؟
۱۱۶	مبانی طرح نشان‌های دانشگاهی ایران
۱۲۰	نشان دانشگاه الزهرا (س)
۱۲۸	نشان دانشگاه ایلام
۱۳۱	نشان دانشگاه شهید چمران اهواز

۱۳۷.....	نشان دانشگاه حضرت معصومه (س)
۱۴۵.....	نشان دانشگاه معارف اسلامی
۱۴۷.....	مبانی طراحی نشان؛ موسسات وابسته به آموزش عالی
۱۴۸.....	نشان موسسه آموزش عالی سلمان
۱۵۱.....	ضرورت تدوین چکیده مبانی نشان
۱۵۳.....	چکیده مبانی نشان را چگونه تدوین کنیم؟
۱۵۴.....	نشان موسسه آموزش عالی خرد گرایان مطهر
۱۵۶.....	نشان موسسه آموزش عالی بهار
۱۵۸.....	نشان موسسه آموزش عالی میثاق
۱۶۰.....	نشان کتابخانه منطقه ای شیراز
۱۶۲.....	نشان همایش ها، جشنواره ها و کنگره های علمی و فرهنگی در سطح ملی و بین المللی
۱۶۳.....	نشان کنگره بزرگداشت سلمان فارسی
۱۶۵.....	ویرایش گرافیکی نشان ها، حفظ ارکان طرح
۱۶۸.....	ویرایش گرافیکی یا هم نشینی نشان ها
۱۷۰.....	نشان هفته پژوهش
۱۷۳.....	نشان اولین جشنواره بین المللی هنر های تجسمی دانشجویان
۱۷۵.....	نشان اولین همایش زنان و ریاضیات در ایران
۱۷۷.....	نشان همایش شبکه بین المللی زنان دانشمند - جهان اسلام
۱۸۰.....	نتیجه
۱۸۶.....	کتاب شناسی
۱۸۹.....	فهرست منابع
۱۹۱.....	نشان ها

مقدمه

کتاب مبانی طراحی نه از حاصل یک دوره سی ساله تحصیل، طراحی گرافیک و تدریس در رشته ارتباط تصویری به بهره‌بر بخش طراحی نشان‌های فرهنگی است. طراحی نشان، به‌عنوان اولین نام‌تین هویت یک موضوع، نقطه شروعی برای معرفی یک موسسه یا موضوعی خاص است. به‌بال خود یک مجموعه به‌هم پیوسته از طرح‌ها را مطرح می‌کند. هماهنگی میان اطلاعات هویتی و طرح‌های آرایه شده، نشانگر آگاهی، تسلط و کنترل بر امور ارتباطی و بصری است. بر این اساس هماهنگی و تجانس در طرح‌ها و تصاویر تبلیغاتی و هر آن‌چه که از عنوان یک موسسه به‌عنوان عامل تشخیص هویت صادر می‌شود. در واقع عنصر متمایزکننده آن از دیگران در جامعه است. مباحث پیش‌رو گویای نحوه مطلوب سازماندهی ارتباطات یک موسسه با زبان بصری است.

این کتاب به روش تحلیلی تألیف شده، در پیشگفتار زمینه‌های تدوین موضوع آن بررسی شده است. چستی مبانی نظری و معرفی منابع احصاء آن بحث مهمی است که همواره برای هنرمندان سؤال برانگیز بوده. در پاسخ به این نیاز و در ادامه مباحث نظری به تقسیم‌بندی انواع نشان‌های گرافیکی پرداخته شده است. تحلیل مباحث نظری نشانه‌شناسی و نمادشناسی شاکله نظریه‌پردازی و چهارچوب نظری کتاب را تشکیل داده است. نقش مبانی هنرهای تجسمی با رویکرد طراحی نشان و تحلیل کیفیت و کمیت عناصر بصری در تولید نشانه در ادامه به روش اسنادی آرایه شده

است. چگونگی طراحی انواع نشانه‌های فرهنگی و تجاری با توجه به مباحث نظری پیش‌گفته در فصول بعدی پی گرفته شده و سرانجام در فصل آخر مطالعه موردی نشان‌های فرهنگی را که مؤلف با به‌کارگیری روش‌های مذکور طراحی نموده بخش تخصصی کتاب را در فصول آخر تشکیل داده است.

تهیه شناسنامه و مبانی نظری برای کارهای هنری توسط طراح که نظریه‌های مبنایی، ایده‌پردازی و تحلیل گرافیزم ساختار نشان را شامل باشد و در نهایت مسایل فنی و اجرایی را ارایه دهد نیاز اساسی هر تولید هنری است. در واقع این کتاب در نتیجه نهایی حاصل عینی و نمونه‌های اجرایی و چاپ شده را مطرح نموده است. نمونه‌هایی که بارها از نظارت و قضاوت شوراها و تخصصی عبور کرده است. از این طریق الگوی مبانی نظری را در طراحی و تحلیل نشان‌های گرافیکی مطرح ساخته که از منظر تخصصی، رشته گرافیک مطرح می‌شود. بی‌شک مانند تمام تألیفات، این مباحث جای نقد و بررسی دارد که برای مؤلف نظر مخاطبان ارزشمند خواهد بود.